OD MATEŘSKÝCH ŠKOL PO UNIVERZITY: METROPOLITNÍ OBLASTI JSOU CENTRA VZDĚLÁVÁNÍ

Metropolitní oblasti a aglomerace představují nejen ekonomická a populační centra České republiky, ale také klíčová území z hlediska vzdělávání. Právě zde se **koncentruje významná část vzdělávacích institucí** všech stupňů – od mateřských až po vysoké školy. Důležitým pilířem dlouhodobého rozvoje je kvalitní vzdělávání.

V MOA SE NACHÁZÍ PŘIBLIŽNĚ:

51 %
mateřských škol Česka

61 %
základních škol Česka

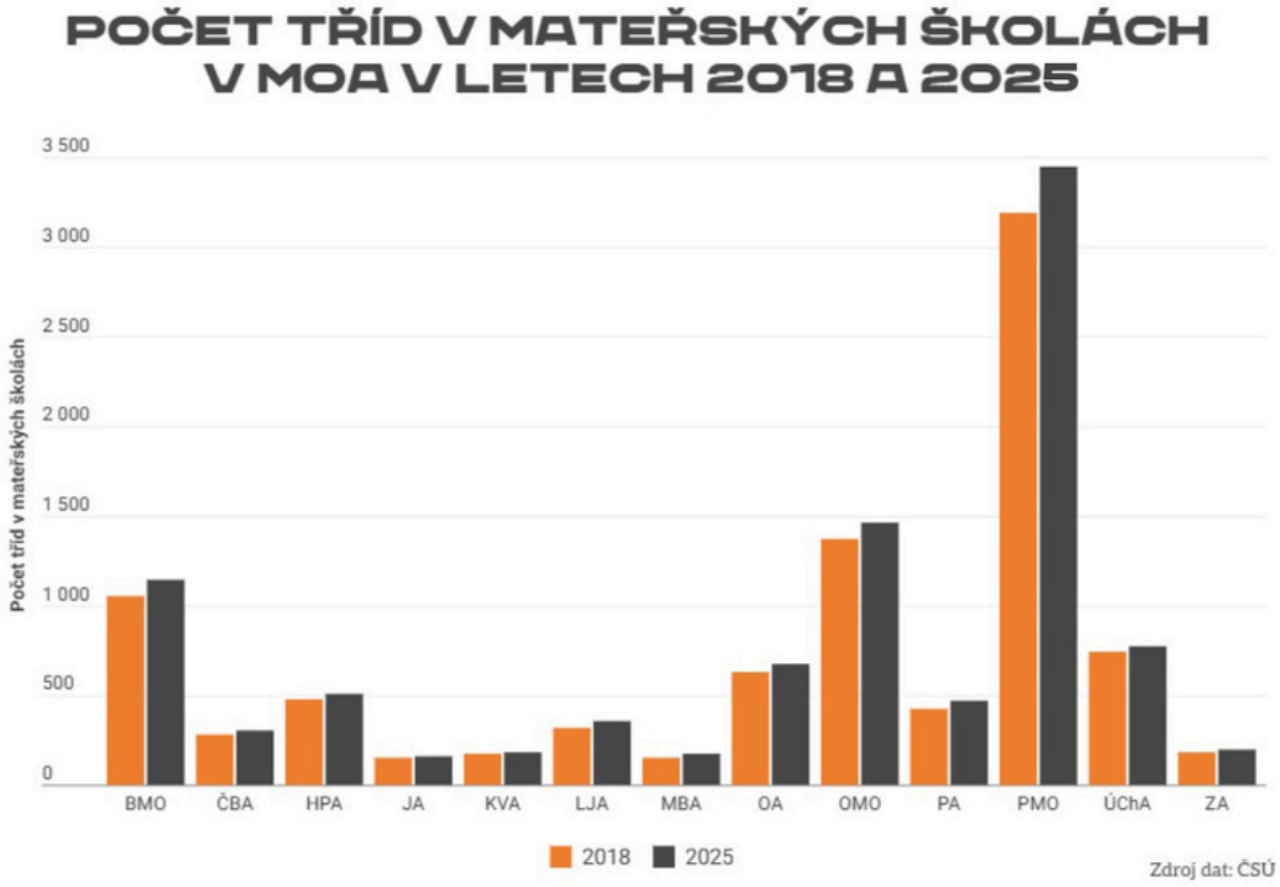
89 %
středních škol Česka

Jádrová města fungují jako **centra dojížďky za vzděláním**, především v případě vyšších stupňů vzdělávání (střední a vysoké školy). Naopak mateřské a základní školy jsou v prostoru rozmístěny rovnoměrněji. Přesto zejména v zázemí jádrových měst dlouhodobě roste tlak na kapacity nižších stupňů vzdělávání v souvislosti s přesunem obyvatel do příměstských oblastí.

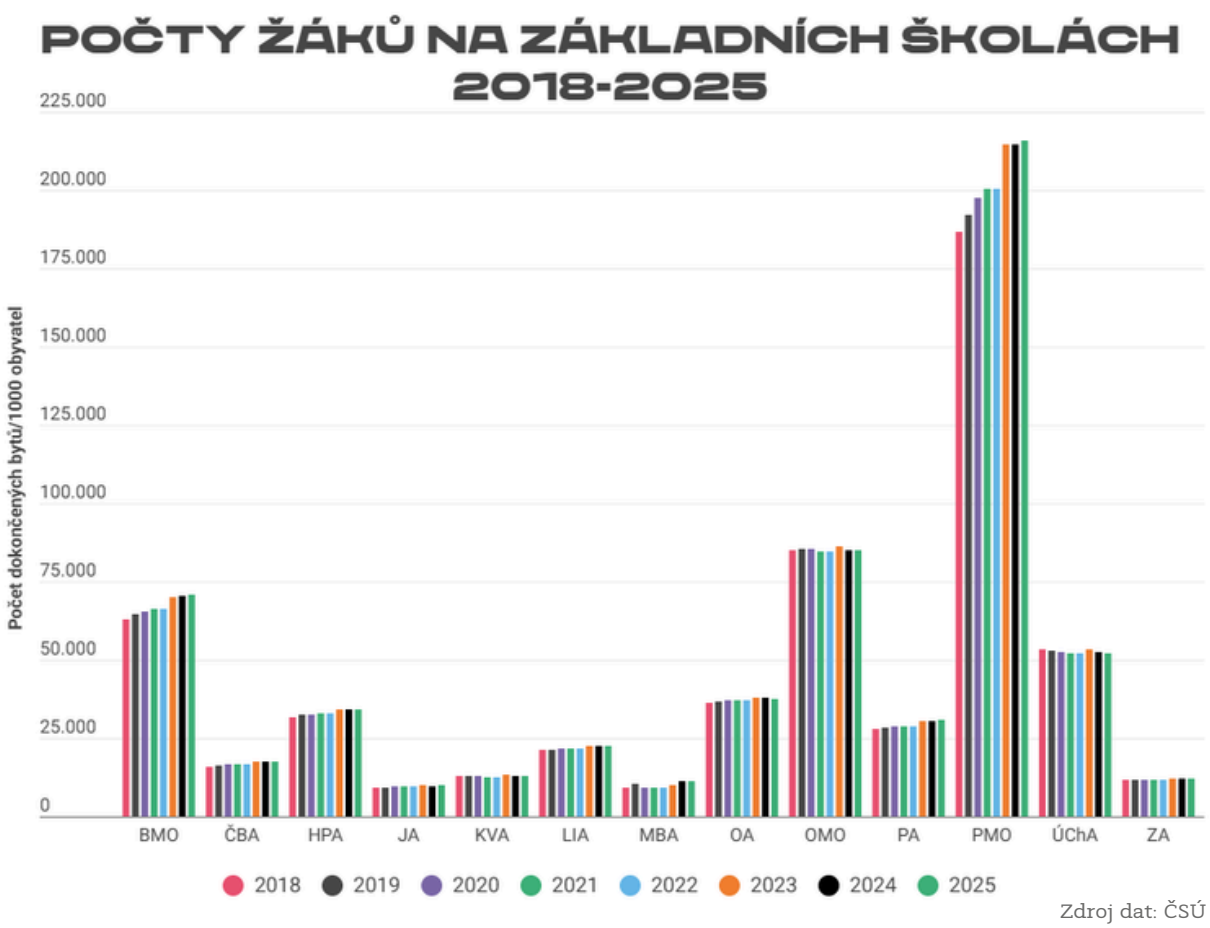
NIŽŠÍ STUPNĚ VZDĚLÁVÁNÍ POD TLAKEM SUBURBANIZACE

Ruku v ruce se sílící suburbanizací roste tlak na vzdělávací instituce zejména v zázemí jádrových měst. Největší tlak je patrný právě u mateřských a základních škol, které jsou rozmísťovány s cílem zajistit co nejlepší místní dostupnost.

Školství je silně závislé na demografickém vývoji. V oblasti předškolního vzdělávání jsou počty dětí relativně stabilní, pouze s mírnými meziročními výkyvy. Do budoucna však lze očekávat výraznou změnu – historicky nejnižší porodnost v letech 2024 a 2025 naznačuje, že **mateřské školy začnou v krátkém časovém horizontu pociťovat úbytek dětí**. Kapacity mateřských škol se v uplynulých letech rozšiřovaly především v zázemí měst, v samotných centrech metropolitních oblastí se spíše nemění. Jedinou výjimku představuje Praha, kde dochází k mírnému růstu počtu dětí i tříd v mateřských školách.

Na základních školách je ve většině MOA **mezi lety 2018–2025 patrný nárůst počtu žáku**. Nejvýraznější nárůst zaznamenala Mladoboleslavská aglomerace (o 23 % oproti roku 2018). Významně narůstaly počty žáků také v Pražské metropolitní oblasti (16 %) a Brněnské metropolitní oblasti (13 %). Naopak v Ústecko-chomutovské aglomeraci počet žáků na základních školách ve sledovaném období klesá, konkrétně o 3 % oproti roku 2018.

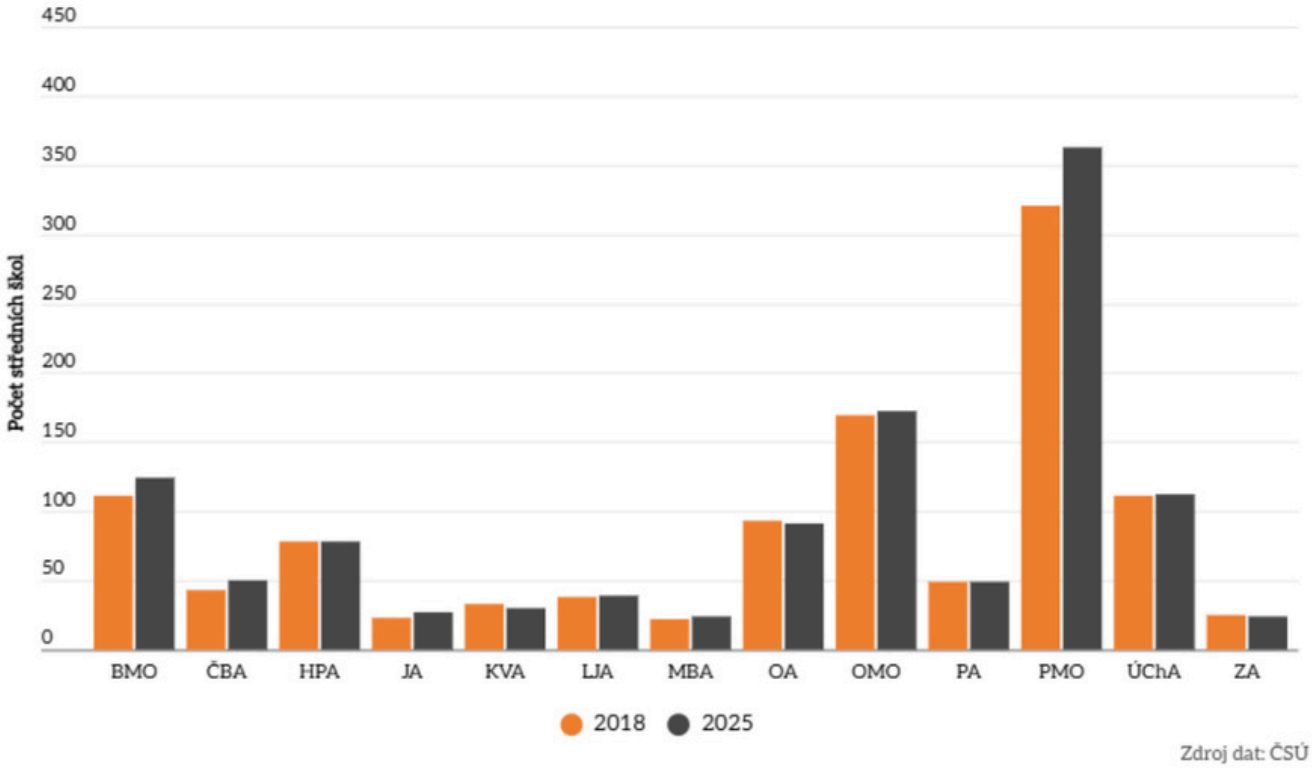
Zdroj dat: ČSÚ

U silných ekonomických center jsou výraznější nárůsty počtu žáků viditelné i v zázemí. Strukturálně postižené regiony naopak vykazují pouze mírné změny. Budoucí demografický vývoj se však postupně promítne i do základních škol – dopady současné nízké porodnosti se zde projeví s několikaletým odstupem oproti mateřským školám.

STŘEDNÍ ŠKOLY ZRCADLÍ CHARAKTER REGIONU

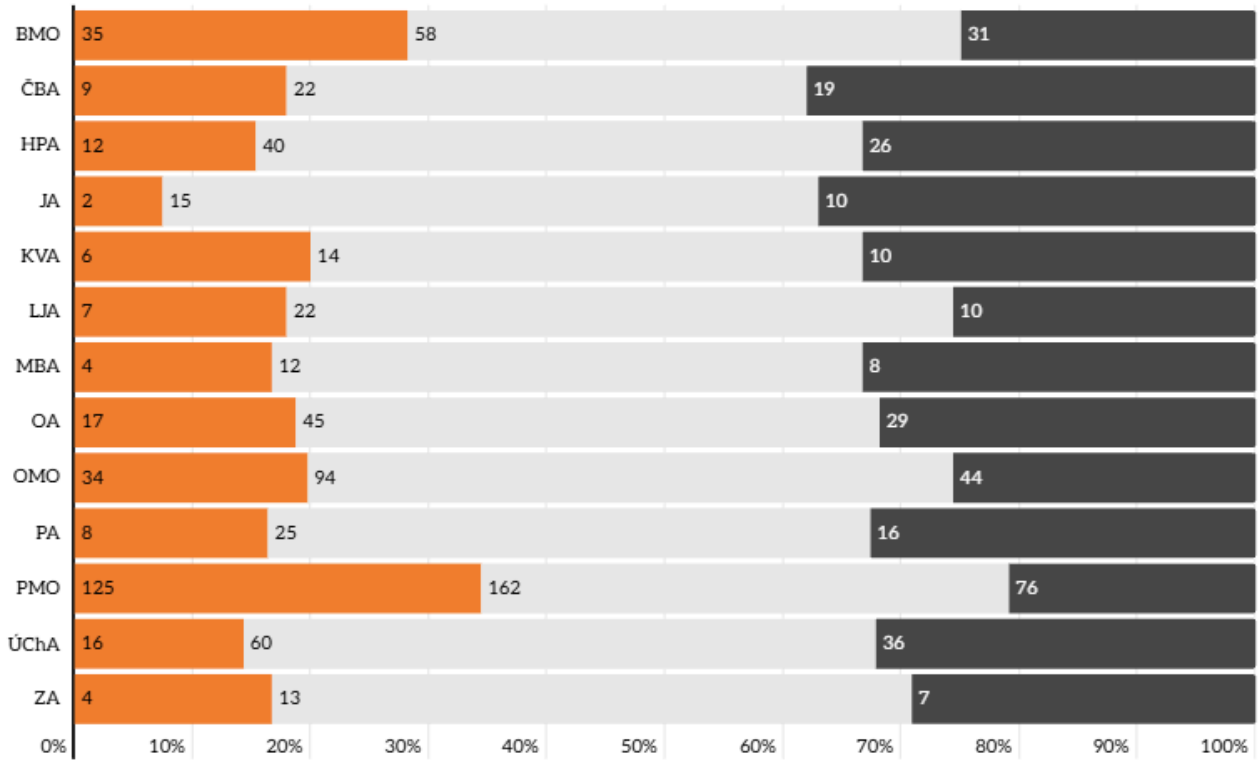
Koncentrace středních škol do metropolitních oblastí a aglomerací je výrazná. **Téměř devět z desíti středních škol se nachází na území MOA**. Střední školy se přirozeně koncentrují do větších měst, kde je vyšší počet potenciálních studentů a lepší infrastruktura i zázemí pro jejich fungování. Struktura a zaměření středoškolského vzdělávání v jednotlivých MOA odráží jejich charakter. Silná centra orientovaná na služby i znalostní ekonomiku (Praha, Brno) vykazují vyšší podíl gymnázií, která připravují studenty na studium vysokých škol. Naopak v průmyslověji orientovaných oblastech převažují odborné školy a učiliště.

POČET STŘEDNÍCH ŠKOL V MOA V LETECH 2018 A 2025

Zdroj dat: ČSÚ

POČTY STŘEDNÍCH ŠKOL DLE DRUHU V ROCE 2025

Zdroj dat: ČSÚ

METROPOLITNÍ OBLASTI A AGLOMERACE V ČR

VZDĚLÁVÁNÍ

VYSOKÉ ŠKOLY: CENTRA VZDĚLANOSTI

Metropolitní oblasti a aglomerace lze považovat za **centra vysokoškolského vzdělávání v České republice**. Téměř všechny vysoké školy a všechny univerzity v České republice se nachází právě na území MOA. Vysoké školy a univerzity přitahují mladé lidi i kvalifikované odborníky, čímž přispívají k růstu lidského kapitálu v těchto oblastech. Jejich přítomnost přispívá k rozvoji výzkumu a inovací i k posilování znalostní ekonomiky. Vysoké školy zároveň zvyšují atraktivitu těchto oblastí pro investory, a tím podporují jejich další rozvoj.

ROZVOJ VZDĚLÁVACÍ INFRASTRUKTURY

Významnou roli v rozvoji vzdělávací infrastruktury metropolitních oblastí a aglomerací hraje **nástroj integrovaných územních investic** (ITI). V programovém období 2014-2020 bylo prostřednictvím ITI podpořeno celkem **646 vzdělávacích zařízení** - mateřských, základních a středních škol, ale také zájmových vzdělávacích zařízení. V aktuálním programovém období 2021-2027 byly k roku 2025 dokončeny projekty ve **193 vzdělávacích zařízeních**, dalších **120 zařízení** bude podpořeno do konce roku 2029.

Projekty rozvoje vzdělávání se zaměřují nejen na **rozšiřování kapacit** škol, ale také na zvyšování kvality výuky. Podpora směřuje do **modernizace učeben** (přírodovědné, technické, řemeslné i jazykové), nákupu moderních výukových pomůcek a technologií, **rozvoje digitálních a technických kompetencí** žáků, **bezbariérových úprav** nebo modernizace zázemí a energetických úsporných opatření. V aktuálním programovém období bude podpořeno **547 projektů na vybudování či modernizaci odborných učeben** na základních školách.

Podpora z nástroje ITI směřuje také do **projektů na univerzitách**. Zaměřuje se na rozvoj výzkumné infrastruktury vysokých škol, podporu výzkumu a vývoje nebo prohlubování spolupráce

univerzit s výzkumnými organizacemi a firmami. Přispívají tak k propojení vzdělávání s praxí, přenosu znalostí a technologií a rozvoji inovačního potenciálu metropolitních oblastí a aglomerací.

BUDOUCNOST ŠKOLSTVÍ V METROPOLITNÍCH OBLASTECH A AGLOMERACÍCH

Školství v metropolitních oblastech a aglomeracích bude v následujících letech ovlivňovat především demografický vývoj, migrace obyvatel ale i proměny ekonomiky. Města a jejich zázemí budou muset **flexibilně reagovat na změny počtu žáků i nové požadavky na vzdělávání**, nicméně MOA zůstanou i nadále hlavními centry vzdělávání v České republice, kde se soustřeďují školy, studenti i příležitosti.